

لایحه نظام رتبه‌بندی معلمان (مرحله دوم)

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۱۷

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۳/۲۱

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه نظام رتبه بندی معلمان (مرحله دوم)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

کد ترازش: ۴۰۳۲۰۱۷

۱۴۰۲/۰۳/۲۱

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

لایحه نظام رتبه‌بندی معلمان (مرحله دوم)

درباره‌ی مصوبه

برخی از مواد لایحه‌ی نظام رتبه‌بندی معلمان که در مرحله‌ی اول در تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، پس از بررسی در جلسات صبح و عصر مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۸ شورای نگهبان، مغایر با شرع و قانون اساسی تشخیص داده شد.

حال مجلس در مرحله‌ی دوم و در راستای رفع ایرادات مذکور شورا، مصوبه‌ی اصلاحی که در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۱ به تصویب رسیده است را به موجب نامه‌ی شماره ۴۴۱/۱۰۶۱۶۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۴ به شورای نگهبان ارسال کرده است.

این شورا با بررسی مصوبه‌ی اعاده‌شده در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۱، همچنان برخی از مواد آن را واجد ابهام و اشکال دانست و نظر خود در این خصوص را از طریق نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۹۹۶۱ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۵ به رئیس مجلس شورای اسلامی ابلاغ کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه نظام رتبه‌بندی معلمان (مرحله دوم)»

ماده ۲- ...

[در بند (۱-۳) ماده (۲)، عبارت «ارزش‌های اسلامی» به عبارت «ارزش‌های اسلامی و انقلاب اسلامی» اصلاح می‌شود].

۱-۳- شایستگی عمومی: مجموعه‌ای از صفات و ویژگی‌های شخصیتی فرد، شامل باورها، نگرش‌ها، اعتقادات و رفتار مبتنی بر نظام ارزشی، فرهنگی و اخلاقی جامعه اسلامی و نظام آموزش و پرورش کشور است که زمینه را برای انجام کار متعهدانه آماده می‌کند و پایبندی فرد را به ارزش‌های اسلامی و انقلاب اسلامی، قوانین و مقررات آشکار می‌سازد. این دسته از شایستگی‌ها در طول خدمت مشمولین مورد بررسی و تأیید قرار می‌گیرد.

[تبصره ماده (۲) به شرح زیر اصلاح می‌شود]:

تبصره- ارزیابی بند (۱-۳) این ماده در مورد اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی، براساس معیار مندرج در بند «ح» ماده (۴۲) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ خواهد بود.

▪ دیدگاه عدم ابهام

در تبصره‌ی ماده (۲) سابق، ارزیابی اقلیت‌های دینی شاغل در آموزش و پرورش مبتنی بر معیارهای مذکور در ماده (۴۲) قانون مدیریت خدمات کشوری مقرر شده بود. این ماده ملاکی را در مورد نحوه‌ی ارزیابی اقلیت‌های دینی ارائه نمی‌کرد و مشخص نبود که مقصود قانونگذار از ارجاع به ماده (۴۲) کدام یک از ملاک‌های مطرح شده برای ارزیابی اقلیت‌های دینی می‌باشد. حال از آنجایی که قانونگذار در ذیل تبصره ماده (۲)، ملاک ارزیابی در مورد اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی را بر مبنای معیار مندرج در بند «ح» ماده (۴۲) قانون

۱. ماده (۴۲) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک مجلس شورای اسلامی:

«ماده ۴۲- شرایط عمومی استخدام در دستگاه‌های اجرایی عبارتند از:

الف- ...

ح- اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ط- ...»

مدیریت خدمات کشوری یعنی همان اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی دانسته است، ابهام پیشین شورا در این خصوص مرتفع شده است.

■ توضیح اعمال تذکر

در بند (۳-۱) ماده (۲) سابق، در قسمت شایستگی های عمومی به پابندی فرد به ارزش های اسلامی اشاره شده بود. این در حالی بود که در بخش های مختلف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، در عباراتی همچون «هویت اسلامی انقلابی»، به ارزش های اسلامی و انقلابی به صورت توأمان اشاره شده است. حال با توجه به ذکر عبارت «ارزش های اسلامی و انقلاب اسلامی» در مصوبه ی اصلاحی، تذکر شورا در این خصوص اعمال شده است.

■ نظر شورای نگهبان

ماده (۲)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۴-

[ماده (۴) و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می شود:]

فرایند رتبه بندی برای کلیه معلمان، در یکی از رتبه های ماده (۳) این قانون و مطابق آیین نامه اجرایی آن حداکثر تا سه ماه پس از ابلاغ قانون، بر مبنای امتیازات ناشی از معیارهای ذیل با رعایت ترتیب اولویت، انجام می شود.

۱- شایستگی عمومی

۲- شایستگی تخصصی

۳- شایستگی حرفه ای

۴- تجربه

تبصره- افراد موضوع لایحه قانونی راجع به استفاده کارکنان کادر اداری وزارت آموزش و پرورش که برای خدمت معلمی استخدام شده اند از طرح طبقه بندی مشاغل معلمان کشور و احتساب سوابق تجربی آنان مصوب ۱۳۵۷/۹/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات بعدی، نیز مشمول این قانون می شوند.

■ دیدگاه عدم ابهام

الف) در ماده (۴) سابق، مجلس شورای اسلامی ملاک‌های متعددی همچون «شایستگی‌های عمومی»، «سنوات تجربه معلمی» و «سنوات تحصیل در دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی» را به‌عنوان معیارهای رتبه‌بندی ذکر کرده بود، اما نحوه‌ی اولویت‌بندی میان شاخص‌های مذکور مشخص نبود. همچنین از آنجایی که نحوه‌ی اولویت‌بندی میان شاخص‌های مذکور و ملاک‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی روشن نبود، به این دلایل این حکم قانونی دارای ابهام می‌شد. حال با توجه به اینکه شاخص‌های مطرح شده در راستای همان ملاک‌های سند تحول بنیادین می‌باشند و به ترتیب اولویت مطرح شده‌اند، ابهام قبلی رفع گردیده است. شایان توجه است دیگر تغییرات صورت‌گرفته در ماده (۲) در مورد اصلاح تعریف «شایستگی‌های تخصصی و حرفه‌ای» و همچنین در ماده (۳) در مورد جایگزینی مفهوم «تجربه» با «عملکرد رقابتی»، در راستای تدقیق ملاک‌های فوق‌الذکر بوده است.

ب) «سنوات تحصیل در دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی» به‌عنوان یکی از ملاک‌های متعدد ارائه شده برای نحوه‌ی امتیازدهی به معلمان و رتبه‌بندی آن‌ها براساس امتیازات کسب شده در ماده (۴) سابق مطرح شده بود. این ابهام وجود داشت که با ملاک قرار دادن سنوات تحصیل به دو «دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی» به افرادی که در مراکز آموزشی همچون مراکز تربیت معلم و ودانش‌سراها (که قبل از تشکیل دانشگاه فرهنگیان، با تعهد خدمت به آموزش و پرورش پذیرش دانشجو داشته است) یا مراکز که در حکم تحصیل در دو دانشگاه مذکور می‌باشند از این امتیاز محروم خواهند شد یا خیر. حال مجلس شورای اسلامی با در نظر گرفتن ملاک‌های منطبق بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، شاخص «سنوات تحصیل در دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی» را حذف کرده که با این تغییر، ابهام قبلی مرتفع شده است.

ج) مطابق تبصره ماده (۴) پیشین، افرادی که در پست‌های اداری وزارت آموزش و پرورش «کماکان معلم هستند» نیز مشمول رتبه‌بندی می‌شدند. ابهامی که مطرح می‌شد این بود، مقصود قانونگذار از عبارت «کماکان معلم هستند» چیست و اینکه اگر مقصود قانونگذار اشاره به معلمان در پست‌های اداری وزارتخانه باشد، مغایرت با اصل (۷۵) ایجاد می‌کند؛ چراکه مطابق ماده (۸) لایحه، ۱ معلمان شاغل در

۱. ماده (۸) لایحه‌ی نظام رتبه‌بندی معلمان: «ماده ۸- معلمان شاغل در واحدهای غیرآموزشی و غیرتربیتی و شاغلین در پست‌های اداری مصوب مشمول این قانون نیستند.»

امور اداری و شاغلین در پست‌های اداری مصوب، مشمول احکام رتبه‌بندی نمی‌شدند و در نظر گرفتن آن‌ها موجب تحمیل بار مالی بر دولت می‌شد. حال با توجه به تصریح قانون‌گذار در تبصره‌ی اصلاحی ماده (۴) که مشمولین رتبه‌بندی را «کارکنان کادر اداری وزارت آموزش و پرورش که برای خدمت معلمی استخدام شده‌اند» در نظر گرفته، ابهام قبلی شورا در این خصوص مرتفع شده است. پیرامون نحوه‌ی رفع ایراد بار مالی احکام مصوبه نیز در ادامه و ذیل ماده (۶) به تفصیل سخن گفته شده است. نباید از نظر دور داشت عدم شمول رتبه‌بندی بر کارکنان اداری وزارت آموزش و پرورش که در رشته‌ی معلمی استخدام شده‌اند، به گفته‌ی مسئولان وزارت‌خانه‌ی مذکور موجب اختلال در خدمات اداری خواهد بود؛ چرا که غالب معلمان شاغل در خدمات اداری (به سبب بهره‌مندی از فوق‌العاده رتبه‌بندی و ساعات کاری کمتر خدمت در مدارس) متمایل به بازگشت به مدارس خواهند بود و کارکنان ستادی وزارت‌خانه با کمبود مواجه می‌شوند. ضمن اینکه نباید از نظر دور داشت که در حال حاضر عمده‌ی ساختار اداری آموزش و پرورش از میان معلمان تشکیل شده است و خروج معلمان از ساختار اداری و بازگشت به مدارس، این ورازتخانه را با چالش مواجه خواهد کرد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۴)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۵- ...

[با توجه به نامه مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۸ بنیاد ملی نخبگان، در تبصره (۲) ماده (۵) عبارت «سند راهبردی کشور در امور نخبگان مصوب ۱۳۹۱/۷/۱۱ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی» جایگزین عبارت «آیین‌نامه احراز استعدادهای برتر و نخبگی مصوب ۱۳۸۵/۶/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌شود].

تبصره ۲- دوره خدمت در هر رتبه برای نخبگان موضوع آیین‌نامه احراز استعدادهای برتر و نخبگی مصوب ۱۳۸۵/۶/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، صرفاً برای یک‌بار حداقل سه سال می‌باشد.

تبصره ۳- ...

▪ دیدگاه عدم مغایرت

ماده (۵) سابق، کسب رتبه‌های بالاتر را مستلزم حداقل «پنج سال» خدمت در رتبه‌های پایین‌تر دانسته بود. همچنین در تبصره (۱)، دوره‌ی خدمت در هر رتبه برای معلمان شاغل در دوره‌ی ابتدایی، مدارس استثنایی و مناطق محروم، مرزی و عشایری به ازای هر سال خدمت، «سه ماه» کاهش یافته بود. در تبصره (۲) نیز برای نخبگان دوره‌ی خدمت در هر رتبه برای یکبار به «سه سال» کاهش یافته بود. تبصره (۳) نیز حداقل سابقه خدمت معلمی برای کسب رتبه‌های دانشیار معلم و استاد معلم را (۱۵) و (۲۱) سال تعیین کرده بود که ارفاقات مذکور در تبصره‌های قبل در مورد محل خدمت و نخبگی از این مدت کاسته شده بود. در مواردی که مطرح شد، از آنجایی که تغییرات گسترده‌ای از جمله کاهش زمان توقف در رتبه‌ها، وضع موارد ارفاقی، کاستن حداقل سابقه‌ی ورود به رتبه‌های دانشیار معلم و استاد معلم ایجاد شده که در لایحه‌ی دولت وجود نداشت منجر به افزایش بار مالی و مغایرت با اصل (۷۵) قانون اساسی می‌شد. حال با توجه به مطالبی که در ادامه و ذیل ماده (۶) بیان می‌شود، اشکال بار مالی مصوبه منتفی شده است. لازم به ذکر است تغییرات اعمال شده در تبصره (۲)، در راستای ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه نبوده است و مغایرتی نیز با موازین شرع یا قانون اساسی ندارد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۵)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۶-

[ماده (۶) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌گردد:]

برای رتبه‌های موضوع این قانون، فوق‌العاده رتبه‌بندی در احکام کارگزینی معلمان تعیین می‌شود. فوق‌العاده مذکور برای معلمان با رتبه آموزشیار معلم حداقل چهل و پنج درصد (۴۵٪)، مربی معلم حداقل پنجاه و پنج درصد (۵۵٪)، استادیار معلم حداقل شصت و پنج درصد (۶۵٪)، دانشیار معلم حداقل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) و استاد معلم حداقل نود درصد (۹۰٪) مجموع امتیازات حق شغل و حق شاغل و فوق‌العاده شغل می‌باشد.

تبصره ۱- فوق‌العاده رتبه‌بندی معلمان جزء عوامل مبنای محاسبه حداقل

حقوق کارکنان دولت و حداقل دریافتی مقرر در قوانین بودجه سنواتی نیست.
تبصره ۲- دولت مکلف است همه امتیازات و درصدهای موضوع فصل
دوم قانون مدیریت خدمات کشوری را برابر سایر کارکنان دولت، به مشمولان
این قانون اختصاص دهد و فوق‌العاده رتبه‌بندی موضوع این ماده علاوه بر
امتیازات و درصدها مزبور می‌باشد و مشمول کسور بازنشستگی نیز می‌گردد.
تبصره ۳- فوق‌العاده رتبه‌بندی موضوع این قانون، از تاریخ ۱۴۰۰/۶/۳۱ اعمال
می‌گردد. معلمان بازنشسته قبل از این تاریخ، مشمول این قانون نمی‌شوند.

▪ دیدگاه ابهام

با توجه به آنکه در ماده (۶) اصلاحی، برای فوق‌العاده‌های مذکور تنها «حداقل» در نظر گرفته شده است و «سقف» آن تعیین نشده است، این حکم از جهت حداکثر میزان فوق‌العاده رتبه‌بندی دارای ابهام است. چه اینکه حوزه‌ی حداقل و حداکثر حقوق و دستمزد از موضوعات با ماهیت تقنینی - آیین‌نامه‌ای است و واگذاری مطلق تعیین سقف آن بدون هیچ ضابطه‌ای به وزارت آموزش و پرورش، مغایر با اصول (۸۵) و (۱۳۸) قانون اساسی خواهد بود. کما اینکه از همین جهت بوده است که در ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری و تبصره‌ی آن،^۱ نحوه‌ی تعیین حداقل و حداکثر حقوق و مزایا به حکم قانون و آیین‌نامه مصوب هیئت وزیران سپرده شده است.

▪ دیدگاه عدم ابهام

الف) حکم مقرر در ماده (۶) اصلاحی در مورد سقف میزان فوق‌العاده رتبه‌بندی، فاقد هرگونه ابهام است؛ زیرا اگرچه که قانون‌گذار در این ماده تنها حداقل میزان فوق‌العاده رتبه‌بندی را تعیین کرده است، اما سقف آن مطابق دیگر عمومات قانونی تعیین خواهد شد. برای مثال، مطابق حکم ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری سقف حقوق و مزایای مستمر شاغلین هر سال با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور

۱. ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک مجلس شورای اسلامی: «ماده ۷۶- حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد. تبصره- سقف حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر نباید از (۷) برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر تجاوز کند. ...»
فوق‌العاده‌های مذکور در بندهای (۲)، (۳) و (۵) ماده (۶۸) فوق‌العاده مستمر تلقی می‌گردند.

به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد. همچنین طبق تبصره ماده مذکور، سقف حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر نباید از هفت برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر تجاوز کند. در ماده (۶۴) قانون مدیریت خدمات کشوری^۱ نیز نظام پرداخت کارمندان دستگاه‌های اجرایی براساس امتیاز حاصل از نتایج ارزشیابی عوامل شغل و شاغل در فصل حقوق و مزایا، ضرب در ضریب ریالی، مبنای تعیین حقوق و مزایای کارمندان قرار می‌گیرد. در نتیجه درست است که در این مصوبه حداکثر میزان فوق‌العاده‌ی معلمان قید نشده است، اما مطابق عمومات قانونی، حداکثر فوق‌العاده‌ها به صورت سالانه تعیین می‌شود.

ب) قانون‌گذار در تبصره (۳) سابق ماده (۶) مقرر کرده بود افزایش پرداختی ناشی از اجرای این مصوبه از تاریخ ۱۴۰۰/۶/۳۱ «در سقف (۱۲۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال» پرداخت شود. این درحالی بود که در صورت کمبود میزان پیش‌بینی شده، مشخص نبود که منابع لازم چگونه اعمال می‌شود. حال با توجه به اینکه در تغییرات اعمال شده، سقف مذکور حذف شده است و از طرفی، مجلس شورای اسلامی در جداول لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، منابع لازم برای پرداخت موقوفات اجرای مصوبه در شش ماه دوم سال ۱۴۰۰ را پیش‌بینی کرده است، ابهام سابق شورا در این خصوص رفع شده است.

▪ دیدگاه مغایرت

شورای نگهبان در مواد متعددی از احکام مصوبه‌ی سابق، تغییرات مجلس نسبت به لایحه‌ی دولت را به سبب تحمیل بار مالی بر دولت، مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی شناخت. حال بار مالی پیش‌بینی شده در جداول پیوست لایحه‌ی بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (که در آن ردیف‌هایی برای بار مالی اجرای این مصوبه در سال ۱۴۰۱ و پرداخت موقوفات شش‌ماهه‌ی دوم سال ۱۴۰۰ مدنظر قرار گرفته است) نیز نمی‌تواند رافع ایراد بار مالی شورا باشد. چه اینکه موضوع این مصوبه، افزایش دائمی حقوق معلمان از محل فوق‌العاده رتبه‌بندی است و اجرای آن محدود به سال ۱۴۰۱ نخواهد

۱. ماده (۶۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک مجلس شورای اسلامی: «ماده ۶۴- نظام پرداخت کارمندان دستگاه‌های اجرایی بر اساس ارزشیابی عوامل شغل و شاغل و سایر ویژگی‌های مذکور در مواد آتی خواهد بود. امتیاز حاصل از نتایج ارزشیابی عوامل مذکور در این فصل ضرب در ضریب ریالی، مبنای تعیین حقوق و مزایای کارمندان قرار می‌گیرد و برای بازنشستگان و موظفین یا مستمری‌بگیران نیز به همین میزان تعیین می‌گردد. تبصره- ضریب ریالی مذکور در این ماده با توجه به شاخص هزینه زندگی در لایحه بودجه سالانه پیش‌بینی و به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.»

بود و طبعاً الی‌الابد باید اجرا شود. بنابراین پیش‌بینی بار مالی اجرای آن از سوی دولت و مجلس صرفاً در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، رافع بار مالی دائمی آن نخواهد بود.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

الف) شورای نگهبان در بند (۱) و (۲) سابق ماده (۶)، مواردی که مجلس پرداخت فوق‌العاده رتبه‌بندی و تفاوت تطبیق را به میزانی بیش از میزان ذکر شده در لایحه در نظر گرفته بود، مغایر با اصل (۷۵) قانون اساسی اعلام کرد. حال با حذف این دو بند از ماده (۶) و تغییر ارقام و روش پرداخت فوق‌العاده رتبه‌بندی، اشکال سابق شورا منتفی شده است. شایان ذکر است بار مالی مصوبه‌ی حاضر با توجه به جداول پیوست لایحه‌ی بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور که در آن ردیف‌هایی برای بار مالی اجرای آن در سال ۱۴۰۱ و پرداخت معوقات شش‌ماهه‌ی دوم سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی شده، مرتفع شده است.

ب) مطابق بند (۲) پیشین ماده (۶)، در صورتی که حقوق و فوق‌العاده‌های هر یک از معلمان، از هشتاد درصد مجموع حقوق و فوق‌العاده‌های «هیئت علمی مربی پایه یک دانشگاه تهران» کمتر باشد، مابه‌التفاوت تا سقف مذکور در احکام کارگزینی آنان درج می‌شد. این درحالی بود که تصمیمات هیئت امنای دانشگاه بر مبنای مصالح مختلف آموزشی دانشگاه، درآمدهای اختصاصی آن و موارد دیگری تعیین می‌شود و تعمیم این تصمیم به نظام تعیین حقوق معلمان سراسر کشور، مصداق اداره‌ی ناصحیح و مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی اعلام شد. اکنون باتوجه به اینکه مجلس شورای اسلامی بند (۲) ماده (۶) را حذف کرده است، اشکال مذکور نیز منتفی شده است.

ج) مجلس شورای اسلامی در تبصره (۳) سابق ماده (۶) مقرر کرده بود که افزایش پرداختی ناشی از اجرای این مصوبه از ابتدای سال ۱۴۰۱ به بعد، «منوط به پیش‌بینی بار مالی در قوانین بودجه سنواتی» به صورت کامل اعمال خواهد شد. در نتیجه باتوجه به اینکه مفاد تبصره (۳) ماده (۶)، افزایش حقوق معلمان را به صورت معلق و مشروط به تأمین بار مالی می‌دانست، مصداق اداره‌ی ناصحیح و مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی شناخته شد. حال مجلس شورای اسلامی در راستای رفع این اشکال، تنها به زمان اعمال رتبه‌بندی از تاریخ ۱۴۰۰/۶/۳۱ اشاره کرده است و قید مذکور را حذف کرده است. بنابراین باتوجه به حذف عبارت «منوط به پیش‌بینی بار مالی در قوانین بودجه سنواتی»، اشکال قبلی شورا در این خصوص نیز منتفی شده است. لازم به ذکر است اضافه شدن عبارت «معلمان بازنشسته قبل از این تاریخ، مشمول این قانون نمی‌شوند»، در راستای رفع ابهام یا ایراد شورای نگهبان نبوده است.

■ نظر شورای نگهبان

ماده (۶)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

ماده ۷-

[دو ماده به عنوان مواد (۷) و (۸) به شرح زیر به مصوبه الحاق، شماره ماده (۷) به (۹) اصلاح و متن آن نیز به شرح زیر اصلاح می‌گردد]:
به منظور اجرای صحیح نظام رتبه‌بندی، هیئت‌های ممیزه مرکزی، استانی، شهرستانی، منطقه‌ای و ناحیه با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

الف- اعضای هیئت ممیزه مرکزی:

وزیر آموزش و پرورش (رئیس هیئت)

معاون برنامه‌ریزی و توسعه منابع (نائب رئیس)

رئیس مرکز برنامه‌ریزی منابع انسانی و امور اداری (دبیر)

دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش

دو نفر از معاونان وزارت آموزش و پرورش به انتخاب رئیس هیئت

مدیر کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

حداقل دو نفر صاحب نظر به انتخاب وزیر آموزش و پرورش

رئیس دانشگاه فرهنگیان

رئیس مرکز حراست

ب- اعضای هیئت ممیزه استانی:

مدیر کل آموزش و پرورش استان (رئیس هیئت)

معاون پژوهش، برنامه‌ریزی و توسعه منابع استان (نائب رئیس)

مدیر منابع انسانی و امور اداری (دبیر)

یکی از مدیران ادارات آموزش و پرورش شهرستان/منطقه/ناحیه به انتخاب مدیر کل

دو نفر صاحب نظر به انتخاب مدیر کل

معاونان اداره کل آموزش و پرورش استان و رئیس اداره استثنایی

رئیس اداره حراست

مدیر ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

مدیر پردیس دانشگاه فرهنگیان استان

پ - اعضای هیئت ممیزه شهرستان/منطقه/ناحیه:

رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه / ناحیه (رئیس هیئت)

معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی (نائب رئیس)

کارشناس امور اداری و تشکیلات (دبیر)

معاونان آموزش و پرورش شهرستان / منطقه / ناحیه و نماینده اداره استثنایی استان

یک نفر از مدیران واحدهای آموزشی با انتخاب رئیس هیئت

دو نفر صاحب نظر با انتخاب رئیس هیئت

کارشناس حراست

کارشناس ارزیابی

ماده ۸-

معلمانی که امتیازات لازم را برای ارتقاء به یکی از رتبه‌های موضوع این

قانون کسب نموده‌اند، هر سه سال یک‌بار مجدداً مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

چنانچه در ارزیابی مجدد امتیاز لازم را برای حفظ رتبه خود کسب نمایند، با

توجه به امتیازبندی مکتسبه به رتبه‌های پایین‌تر تنزل می‌یابند. دو بار تنزل

رتبه، موجب خروج از رسته آموزشی و فرهنگی می‌گردد.

ماده ۹-

آیین‌نامه اجرایی این قانون، حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این قانون،

توسط وزارت آموزش و پرورش با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و دو نفر

از اعضای کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی به انتخاب

کمیسیون (به عنوان ناظر) تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

■ دیدگاه مغایرت

در ماده (۷) مصوبه‌ی پیش‌رو به ترکیب هیئت‌های ممیزه مرکزی، استان، شهرستان، منطقه و ناحیه اشاره شده است. این هیئت‌ها وظیفه‌ی اجرای صحیح نظام رتبه‌بندی معلمان بر مبنای معیارهای این قانون را خواهند داشت. اما اطلاق احکام جزء (۷) بند (الف)، جزء (۵) بند (ب) و جزء (۶) بند (پ) ماده (۷) مبنی بر انتخاب «دو نفر صاحب نظر»، از این حیث که در مورد

غیرمستخدمین آموزش و پرورش مقید به رعایت شروط وثاقت و امانت نشده، مغایر با موازین شرعی است. چه اینکه مطابق موازین فقهی، افراد عهده‌دار مناصب عمومی و حساس (از جمله افراد عضو هیئت‌های مذکور)، علاوه بر تخصص باید دارای اوصاف مذکور نیز باشند.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

در ماده (۷) سابق، مجلس شورای اسلامی تعیین تکلیف در خصوص «نحوه تشکیل هیئت‌های ممیزه» و همچنین شرایط «توقف و تنزل رتبه» را به آیین‌نامه‌ی اجرایی مصوب هیئت‌وزیران واگذار کرده بود. شورا این دو حکم را دارای ماهیت تقنینی دانست و واگذاری آن به هیئت‌وزیران را مصداق تفویض قانونگذاری و در نتیجه مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی اعلام کرد. حال با توجه به تغییرات اعمال شده که هیئت‌های ممیزه مرکزی، استانی، شهرستانی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای در ماده (۷) و شرایط توقف و تنزل درجه نیز در ماده (۸) مصوبه مشخص شده است، اشکال مطرح‌شده رفع شده است.

▪ دیدگاه ابهام

الف) قانون‌گذار در جزء (۷) بند (الف) ماده (۷)، به انتخاب «حداقل» «دو نفر صاحب‌نظر به انتخاب وزیر آموزش و پرورش» اشاره می‌کند. حال روشن نیست به کار بردن کلمه «حداقل» برای انتخاب این افراد، به این معنا است افراد انتخاب شده الزاماً نباید کمتر از دو نفر نباشند یا اینکه تعیین تعداد افراد صاحب‌نظر بدون داشتن سقف در اختیار وزیر آموزش و پرورش خواهد بود؛ چراکه اگر معنای دوم مقصود باشد، این حکم به جهت روشن نبودن تعداد اعضای هیئت ممیزه مرکزی و امکان سوء استفاده از این موضوع در تصمیم‌گیری‌های این هیئت، خلاف نظام اداری صحیح و در نتیجه مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی خواهد بود.

ب) حکم ماده (۷) سابق اشاره به نحوه‌ی تدوین آیین‌نامه اجرایی مصوبه توسط وزارت آموزش و پرورش و «دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون (به عنوان ناظر)» با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور می‌پرداخت. در مفاد این حکم مشخص نبود که دو نماینده‌ی مذکور، در فرایند نگارش آیین‌نامه نیز دخالت خواهند داشت یا خیر؛ چراکه با اتخاذ این رویکرد یعنی دخالت در تدوین آیین‌نامه اجرایی، حکم این ماده خلاف اصل (۶۰) قانون اساسی می‌شد. حال علی‌رغم تغییرات به عمل آمده در ماده (۹) اصلاحی، همچنان روشن

نیست دو نماینده‌ی مجلس دقیقاً چه وظیفه‌ای خواهند داشت و صرفاً امکان نظارت بر نحوه‌ی تدوین آیین‌نامه را دارند یا وظیفه‌ی آنها متضمن دخالت در تکالیف اجرایی دولت در راستای تدوین آیین‌نامه است. برای مثال، روشن نیست تشکیل جلسات تدوین آیین‌نامه‌ی اجرایی منوط به حضور دو نماینده‌ی مجلس خواهد بود یا خیر. بنابراین ابهام سابق شورا در این ماده همچنان به قوت خود باقی است.

■ دیدگاه عدم ابهام

ابهام شورا ناظر به ماده (۷) سابق، با توجه اصلاحات به عمل آمده در ماده (۹)، رفع شده است؛ توضیح اینکه قانون‌گذار در ماده (۹) اصلاحی، بعد از وزارت آموزش و پرورش از عبارت «با همکاری» استفاده کرده است و روشن است حضور نمایندگان مجلس در فرآیند تدوین آیین‌نامه، تنها معنای نظارت استطلاعی دارد و آنها امکان دخالت در فرآیند اجرایی تدوین را نخواهند داشت و تشکیل جلسات تدوین آیین‌نامه نیز مقید به حضور آنها نخواهد بود. در نتیجه ابهام پیشین شورا در این خصوص رفع شده است.

■ توضیح تذکر

در بند (پ) ماده (۷) مصوبه‌ی اصلاحی مجلس شورای اسلامی که به ترکیب اعضای هیئت ممیزه شهرستان/منطقه/ناحیه اشاره می‌کند، بعد از جزء (۶) که همان «انتخاب دو نفر صاحب نظر با انتخاب رئیس هیئت» می‌باشد، ترتیب اعداد بعدی به درستی ذکر نشده که شایسته است ترتیب اعداد اصلاح شود.

■ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۷)،

۱-۱- اطلاق جزء (۷) بند (الف)، جزء (۵) بند (ب) و جزء (۶) بند (پ) در خصوص عدم ذکر شرط وثاقت و امانت نسبت به مواردی که صاحب‌نظران مذکور از میان غیرمستخدمین آموزش و پرورش انتخاب می‌شوند، خلاف شرع شناخته شد.

۱-۲- در جزء (۷) بند (الف)، منظور از واژه «حداقل» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

تذکر:

- در بند (ب) ماده (۷)، ترتیب شماره‌ها به درستی رعایت نشده است، اصلاح شود.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی

« ... شما استدلال دارید ، اما این استدلال برای
مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای
مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست
در حالی که خوب است در متن آن حکم
اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل
جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ecti.ac.ir

کد پستی ۱۵۹۲۸۵۴۱۱۳
دیسکرتانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۴

